

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. balandžio 28 d.

Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Godos Ambrasaitės-Balynienės (pranešėja), Danguolės Bublienės ir Donato Šerno (kolegijos pirmininkas),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal atsakovo P. P. kasacinį skundą dėl Panevėžio apygardos teismo 2020 m. birželio 23 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Perfect idea“ (buvęs pavadinimas – uždaroji akcinė bendrovė „EM3“) ieškinį atsakovams P. P. ir uždarajai akcinei bendrovei „RP domus“ dėl žalos atlyginimo.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių terminus kreiptis į darbo ginčų komisiją su prašymu išnagrinėti darbo ginčą dėl teisės, šiu terminu nesilaikymo teisinės pasekmės, taip pat kasatoriaus pareigą kasaciniame skunde tinkamai suformuluoti ir pagrįsti kasacijos pagrindus, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė UAB „Perfect idea“ ieškiniu, kurį vėliau patikslino, prašė priteisti iš atsakovų P. P. ir UAB „RP domus“ solidariai 4470,80 Eur žalos atlyginimo, 5 procentų metines palūkanas nuo bylos iškėlimo teisme iki teismo sprendimo visiško įvykdymo bei ieškovės patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Ieškinys teismui pateiktas po to, kai Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Vilniaus teritorinio skyriaus darbo ginčų komisija (toliau – ir DGK) 2018 m. gegužės 21 d. sprendimu atsisakė nagrinėti ieškovės reikalavimą atsakovui P. P. dėl žalos atlyginimo, kaip paduotą praleidus Lietuvos Respublikos darbo kodekso (toliau – ir [DK](#)) 220 straipsnio 1 dalyje nustatytą trijų mėnesių kreipimosi į DGK terminą.
3. Ieškovė nurodė, kad atsakovas P. P. laikotarpiu nuo 2015 m. balandžio 23 d. iki 2016 m. rugsėjo 30 d. dirbo pas ieškovę ir buvo atsakingas už ieškovės automobilių pristatymą ir atsiėmimą iš serviso. Už automobilių remontą ieškovė apmokėdavo pagal sąskaitas faktūras, kurias iš serviso į buhalteriją taip pat pristatydavo atsakovas. Atleidus atsakovą buvo atliktas patikrinimas, jo metu nustatyta, kad kai kuriose atsakovo pristatytose sąskaitose nebuvo nurodytas servise remontuotas automobilis. Paprašius iš autoserviso sąskaitų kopijų paaiškėjo, kad buvo remontuojamas automobilis „Porsche Panamera Turbo S“, valst. Nr. (duomenys neskelbtini) (toliau – ir ginčo automobilis). Šis automobilis sąskaitų išrašymo metu priklausė atsakovei UAB „RP domus“, kurios vadovas ir akcininkas yra atsakovo P. P. brolis A. P.. Kadangi atsakovas suklaidino ieškovę, sąskaitos už ieškovę nepriklausančio automobilio priežiūrą buvo įtrauktos į ieškovės apskaitą ir apmokėtos. Tokiu būdu ieškovė buvo padaryta 4470,68 Eur žala, ją turi atlyginti solidariai buvęs ieškovės darbuotojas P. P. ir dėl neteisėtų jo veiksmų naudą gavusi UAB „RP domus“.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

4. Utenos apylinkės teismas 2020 m. vasario 21 d. sprendimu ieškovės ieškinį tenkino iš dalies – priteisė iš atsakovo P. P. ieškovės naudai 1029,97 Eur žalos (nuostolių) atlyginimo, 5 procentų metines palūkanas nuo priteistos sumos nuo bylos iškėlimo teisme 2018 m. rugpjūčio 20 d. iki teismo sprendimo visiško įvykdymo bei paskirstė bylinėjimosi išlaidas, o kitą ieškinio dalį atmetė.
5. Teismas nustatė, kad laikotarpiu nuo 2015 m. balandžio 23 d. iki 2016 m. rugsėjo 30 d. atsakovą P. P. ir ieškovę siejo darbo santykiai – atsakovas dirbo ieškovės bendrovėje ir buvo atsakingas už bendrovei priklausančių automobilių pristatymą ir atsiėmimą iš serviso po darbų atlikimo bei sąskaitų faktūrų už suteiktas paslaugas perdavimą buhalterijai. UAB „Prime auto“ ieškovei išrašė ir pateikė apmokėti 6 sąskaitas faktūras: 2015 m. gruodžio 29 d. Nr. 152139, 2016 m. sausio 14 d. Nr. 160116, 2016 m. kovo 10 d. Nr. 160528, 2016 m. balandžio 4 d. Nr. 160739, 2016 m. balandžio 26 d. Nr. 160984, 2016 m. liepos 22 d. Nr. 161901, už ginčo automobilio remonto darbus. UAB Baltijos monitoringo centras 2016 m. balandžio 21 d. išrašė ir ieškovei pateikė 272 379,98 Eur sumos sąskaitą faktūrą, serija BC1604, Nr. 727, už paslaugas, atliktas ginčo automobiliui. Ginčo automobilis nuo 2015 m. liepos 15 d. iki 2017 m. sausio 10 d. priklausė atsakovei UAB „RP domus“, kurios vadovas ir akcininkas yra A. P., atsakovo P. P. brolis.
6. Teismas taip pat nustatė, kad 2016 m. kovo 1 d. panaudos sutartimi (toliau – Panaudos sutartis) UAB „RP domus“ perdavė UAB „EM3“ neatlygintinai naudotis automobiliu „Porsche Panamera Turbo S“, valst. Nr. (duomenys neskelbtini). Panaudos sutarties 4 punktu panaudos gavėjas įsipareigojo saugoti ginčo automobilį, rūpintis jo technine būkle; pasirūpinti ginčo automobilio kasko ir privalomuoju civilinės atsakomybės draudimu; grąžinti panaudos davėjui ginčo automobilį tokios būklės, kokios jis buvo perduodant, atsižvelgiant į normalų susidėvimą; savo sąskaita daryti kapitalinį ir einamąjį ginčo automobilio remontą.
7. Atsižvelgdamas į tai, kad ieškovė turėjo pareigą rūpintis ginčo automobiliu Panaudos sutarties galiojimo laikotarpiu, teismas nusprendė, kad ieškovė turėjo pareigą apmokėti 2016 m. kovo 10 d. – 2006 m. balandžio 21 d. sąskaitas faktūras už šio automobilio remontą ir priežiūrą. Tačiau, byloje nesant objektyvių duomenų, kad ginčo automobilis ieškovės buvo realiai naudojamas iki Panaudos sutarties pasirašymo, ieškovė neturėjo pareigos bei pagrindo apmokėti 2015 m. gruodžio 29 d. 879,97 Eur sumos sąskaitos Nr. 152139 bei 2016 m. sausio 14 d. sąskaitos Nr. 160116, pagal kurią ieškovė sumokėjo 150 Eur dydžio išskaitą.

8. Teismas pažymėjo, kad atsakovas P. P. buvo atsakingas už automobilių pristatymą ir paėmimą iš serviso bei sąskaitų pristatymą apmokėti, jis turėjo pareigą būti lojalus savo darbdaviui ir veikti sąžiningai bei jo interesais. Pateikdamas ieškovei apmokėti sąskaitas už brolio valdomai įmonei priklausančio automobilio remontą, atsakovas P. P. savo neteisėtais veiksmais padarė ieškovei 1029,97 Eur žalą, kurią turi atlyginti.
9. Teismas nusprendė, kad ieškovė nepagrindė, kokius neteisėtus veiksmus (veikimą ar neveikimą) atliko atsakovė UAB „RP domus“, todėl nėra pagrindo tenkinti ieškinio reikalavimo dėl nuostolių priteisimo iš jos solidariai su atsakovu P. P..
10. Panevėžio apygardos teismas, išnagrinėjęs bylą pagal atsakovo P. P. apeliacinį skundą, 2020 m. birželio 23 d. nutartimi Utenos apylinkės teismo 2020 m. vasario 21 d. sprendimą paliko nepakeistą.
11. Apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai konstatavo, jog atsakovas P. P. savo neteisėtais veiksmais, t. y. pateikdamas apmokėti sąskaitas, kurių ieškovė apmokėti neprivalėjo, padarė ieškovei 1029,97 Eur žalą, kurią turi atlyginti.
12. Apeliacinės instancijos teismas atmetė kaip nepagrįstą atsakovo argumentą, kad iš skundžiamo teismo sprendimo nėra aišku, kokiomis teisės normomis remiantis iš jo buvo priteistas žalos atlyginimas. Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, pirmosios instancijos teismas sprendime aiškiai ir suprantamai nurodė, kad tuo metu, kai buvo padaryta žala ieškovei, šalis siejo darbo santykius, todėl, sprendžiamas klausimą dėl atsakovo P. P. materialinės atsakomybės, pagrįstai rėmėsi tuo metu galiojusio [DK](#) normomis ir jų pagrindu priteisė iš atsakovo P. P. žalos atlyginimą.
13. Apeliacinės instancijos teismas taip pat pripažino nepagrįstu atsakovo argumentą, kad ieškovė, prieš kreipdamasi į teismą, nesilaikė darbo ginčams dėl teisės privalomos išankstinės ginčo sprendimo ne teisme tvarkos. Teismas nurodė, kad kreipimosi į DGK faktas, nepaisant to, ar DGK priėmė nagrinėti skundą, patvirtina, kad buvo pasinaudota [DK](#) įtvirtinta privaloma išankstine ginčo nagrinėjimo ne teisme tvarka, o [DK](#) nustatyti terminai kreiptis į teismą po ieškinio nepriėmimo DGK nagrinėjamo atveju praleisti nebuvo.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

14. Kasaciniu skundu atsakovas P. P. prašo panaikinti Utenos apylinkės teismo 2020 m. vasario 21 d. sprendimą, Panevėžio apygardos teismo 2020 m. birželio 23 d. nutartį ir bylą nutraukti bei priteisti iš ieškovės atsakovo P. P. naudai bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
 - 14.1. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai nagrinėjo bylą neatsižvelgdami į tai, kad ieškovė praleido [DK 220 straipsnio](#) 1 dalyje nustatytą trijų mėnesių terminą kreiptis į DGK ir šio termino atnaujintineprašė. Jeigu darbdavys kreipėsi į DGK su prašymu išnagrinėti darbo ginčą ir DGK atsisakė nagrinėti darbdavio prašymą dėl praleisto termino, darbdavys turi teisę kreiptis į teismą, tačiau tokiu atveju [DK 220 straipsnio](#) 1 dalyje įtvirtintas trijų mėnesių terminas išlieka aktualus. Teismas, gavęs darbdavio ieškinį, turi visų pirma nustatyti, ar darbdavys nepraleido tiek [DK 231 straipsnio](#) 1 dalyje, tiek [DK 220 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyto termino, o jei praleido, spręsti, ar praleistas terminas gali būti atnaujinamas. Tik atlikus šią procedūrą, darbo ginčas dėl teisės gali būti nagrinėjamas teisme.
 - 14.2. Teismui nustačius, kad darbdavys praleido [DK 220 straipsnio](#) 1 dalyje nustatytą trijų mėnesių terminą, nesant pagrindo šį terminą atnaujinti, teismas, priklausomai nuo proceso stadijos, turėtų arba atsisakyti priimti ieškinį Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 137 straipsnio 2 dalies 1 punkto pagrindu, arba bylą nutraukti [CPK](#) 293 straipsnio 1 punkto pagrindu. Priešingai aiškinant, [DK 220 straipsnio](#) 1 dalyje nurodytas terminas iš esmės taptų betikslis, o tai reikštų darbuotojo, kaip silpnesnės darbo teisių santykių šalies, interesų pažeidimą, kadangi sudarytų prielaidas darbdaviui kreiptis tiesiogiai į teismą „prisidengiant“ bendroju trejų metų ieškinio senaties terminu.
 - 14.3. Teismai, taikydami tiek [DK](#), tiek Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – [CK](#)) nuostatas, tinkamai nekvalifikavo ginčo teisių santykių. Nors apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad, sprendžiant klausimą dėl atsakovo materialinės atsakomybės, taikytinos [DK](#) normos, tačiau nebuvo aktyvus, siekdamas užtikrinti tinkamą darbuotojo, kaip silpnesnės šalies, teisių įgyvendinimą, jo interesų apsaugą.
 - 14.4. Pagal 2015–2016 m. galiojusio [DK](#) 246 straipsnį, darbuotojo materialinė atsakomybė atsiranda tik esant visoms minėtame straipsnyje nurodytoms atsakomybės sąlygoms, be to, pagal tuo metu galiojusio [DK](#) 254 straipsnį darbuotojas privalėjo atlyginti visą padarytą žalą, bet ne daugiau kaip jo trijų vidutinių mėnesinių darbo užmokesčių dydžio, išskyrus atvejus, nustatytus [DK](#) 255 straipsnyje. Šioje byloje nėra jokių duomenų apie atsakovo vidutinį mėnesinį darbo užmokesį, be to, bylą nagrinėję teismai netyrė vienos iš privalomų darbuotojo materialinės atsakomybės sąlygų – atsakovo kaltės ir jos formos.
15. Atsakovė UAB „RPdomus“ prisidėjimu prie kasacinio skundo prašo atsakovo P. P. kasacinį skundą tenkinti ir priteisti iš ieškovės UAB „RP domus“ naudai bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
16. Ieškovė atsiliepimu į kasacinį skundą prašo kasacinį skundą atmesti ir priteisti iš atsakovo P. P. ieškovės naudai bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
 - 16.1. [DK 220 straipsnio](#) 1 dalyje nurodyti terminai yra siejami ne su pažeidimo padarymo momentu, o su sužinojimo apie teisės pažeidimą momentu. Ieškovė teisių veiksmų ėmėsi vos nustačiusi atsakovo atliktus teisės pažeidimus, todėl tiek pirmosios, tiek apeliacinės instancijos teismai pagrįstai nenustatė [DK 220 straipsnio](#) pažeidimų.
 - 16.2. [DK 230 straipsnis](#) šiuo atveju nebuvo pažeistas, nes ieškovė naudojosi ikiteisminiu ginčo sprendimo būdu ir, nesutikdama su DGK sprendimu, kreipėsi į teismą. Kreipimasis į teismą nereikia DGK sprendimų apskundimo, todėl teismai nėra saistomi DGK padarytų išvadų ir, gavę ieškinį, visas bylai reikšmingas aplinkybes patikrina vadovaudamiesi [CPK](#) nuostatomis, todėl atsakovo pozicija dėl [DK 220](#) ir [230](#) straipsnių yra neteisinga bei atmestina.
 - 16.3. Pirmosios instancijos teismas nurodė teisės normas, kuriomis grindė savo sprendimą, padarydamas nuorodas į atitinkamus [DK](#) straipsnius. Tiek [CK](#), tiek [DK](#) šiuo atveju aktualūs, nes vienas kodeksas nurodo, kas yra žala, o kitas ją konkretizuoja, t. y. nurodo, kas laikoma asmens, susijusio darbo santykiais, padaryta žala ir kokiomis sąlygomis ji gali ir turi būti priteista.
 - 16.4. Dabartinės redakcijos [DK](#) 154 straipsnis nurodo atvejus, kada turi būti atlyginta visa padaryta žala. Šiuo atveju pirmosios instancijos teismas teisingai kvalifikavo atsakovo veiksmus, nulėmusius žalos atsiradimą, kaip tyčinius ir todėl pagrįstai nustatė visišką žalos atlyginimą dėl įrodytos ieškinio dalies.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl [DK 220 straipsnio 1 dalyje](#) nustatyto trijų mėnesių termino kreiptis į DGK su prašymu išnagrinėti darbo ginčą dėl teisės kvalifikavimo ir taikymo

17. [DK 216](#) straipsnyje, reglamentuojančiame darbo ginčus dėl teisės nagrinėjančius organus, nustatyta, kad: darbo ginčus dėl teisės nagrinėja darbo ginčų komisija ir teismas (1 dalis); darbo ginčai dėl teisės gali būti nagrinėjami komerciniame arbitraže pagal Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymą, jeigu dėl tokio nagrinėjimo sutaria darbo ginčo šalys vėliau, negu kilo ginčas (2 dalis). Šiame bei [DK 220 straipsniuose](#) įtvirtintas teisinis reglamentavimas reiškia, kad jeigu [DK](#) ar kituose įstatymuose nenustatyta kitos tam tikro individualaus darbo ginčo dėl teisės nagrinėjimo (sprendimo) tvarkos ir darbo ginčo šalys nėra sutarusios dėl jo nagrinėjimo komerciniame arbitraže, tokio darbo ginčo nagrinėjimui (sprendimui) yra nustatyta privaloma išankstinė nagrinėjimo (sprendimo) ne teisme tvarka, jo nagrinėjimas (sprendimas) priskiriamas DGK kompetencijai ir dėl tokio individualaus darbo ginčo išnagrinėjimo darbo ginčo šalys turi kreiptis į DGK, pateikdama prašymą išnagrinėti darbo ginčą dėl teisės.
18. [DK 220 straipsnio](#)
, reglamentuojančio darbo ginčo dėl teisės nagrinėjimą darbo ginčų komisijoje ir teisme, 1 dalyje nustatyta, kad darbo santykių dalyvis, kuris mano, kad kitas darbo teisės subjektas pažeidė jo teises dėl darbo teisės normų ar abipusių susitarimų nevykdymo ar netinkamo jų vykdymo, į DGK su prašymu išnagrinėti darbo ginčą dėl teisės privalo kreiptis per tris mėnesius, o neteisėto nušalinimo, neteisėto atleidimo iš darbo ir kolektyvinės sutarties pažeidimo atvejais, – per vieną mėnesį nuo tada, kai sužinojo ar turėjo sužinoti apie jo teisių pažeidimą. To paties straipsnio 2 dalyje įtvirtinta, kad praleistas prašymo pateikimo terminas gali būti atnaujintas DGK sprendimu; tokiu atveju teikiamame prašyme turi būti nurodytos termino praleidimo priežastys; praleistą prašymo pateikimo terminą DGK atnaujina šias priežastis pripažinusį svarbiomis; jeigu DGK savo sprendimu termino neatnaujina, per vieną mėnesį nuo DGK sprendimo galima kreiptis į teismą pareiškiant ieškinį dėl darbo ginčo dėl teisės išnagrinėjimo teisme.
19. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad [DK 220 straipsnio 1](#) dalyje nustatytas trijų mėnesių terminas yra procedūrinis terminas, siejamas su veiksmų atlikimu ne teisme, o neteisminėje institucijoje – DGK, ir gali būti šios atnaujintas. Šio termino pasibaigimas (ir neatnaujinimas) nelemia asmens materialiosios subjekcinės teisės, pavyzdžiui, teisės gauti žalos atlyginimą, pasibaigimo ir nepanaikina asmens teisės į valstybės prievartą užtikrinamą jo pažeistų teisių gynybą, o lemia teisės atlikti procedūrinį veiksmą išnykimą, t. y. asmens procedūrinę subjekcinę teisę pasibaigia. Jam (terminui) pasibaigus ir jo neatnaujinus individualus darbo ginčas dėl teisės negali būti nagrinėjamas iš esmės DGK, tačiau darbo ginčo šalys pagal [DK 220 straipsnio 2](#) dalį, 231 straipsnio 1 dalį turi teisę per vieno mėnesio nuo DGK sprendimo priėmimo dienos terminą pareikšti ieškinį dėl darbo ginčo dėl teisės išnagrinėjimo teisme, t. y. perkelti individualaus darbo ginčo dėl teisės, dėl kurio išnagrinėjimo buvo kreiptasi į DGK, nagrinėjimą į teismą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 20 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-28-701/2020](#), 33 punktas).
20. Aptartas teisinis reglamentavimas reiškia, kad net ir tuo atveju, jei darbo ginčą inicijuojanti šalis yra akivaizdžiai praleidusi [DK 220 straipsnio 1](#) dalyje įtvirtintą trijų mėnesių terminą, ji negali tiesiogiai kreiptis į teismą su ieškiniu dėl darbo ginčo dėl teisės nagrinėjimo, o turi visų pirma kreiptis į DGK ir, nurodžiusi šio termino praleidimo priežastis, prašyti DGK jį atnaujinti. Asmens, kuris turėjo pasinaudoti privaloma išankstine darbo ginčo dėl teisės nagrinėjimo ne teisme tvarka, bet ją nepasinaudojo, ieškinį teismas turi atsisakyti priimti arba palikti jį nagrinėtą ir išaiškinti ieškoviui teisę pasinaudoti ginčo nagrinėjimo ne teisme tvarka ([CPK 412 straipsnio 1](#) dalis) (Davulis, T. *Lietuvos Respublikos darbo kodekso komentaras*. Vilnius: VĮ Registrų centras, 2018, p. 607).
21. Nagrinėjamoje byloje teismų nustatyta, kad ieškovė dėl tarp jos ir atsakovo kilusio darbo ginčo išnagrinėjimo kreipėsi į DGK, ši 2018 m. gegužės 21 d. sprendimu Nr. DGKS-2785 atsisakė prašymą nagrinėti esant be svarbių priežasčių praleistiems procedūriniais kreipimosi į DGK terminams.
22. Atsakovo vertinimu, atsižvelgiant į tai, kad darbo ginčams dėl teisės yra nustatyta privaloma išankstinio ginčų sprendimo ne teisme tvarka, teismas, gavęs ieškovės ieškinį, turėjo, be kita ko, nustatyti, ar ieškovė nepraleido [DK 220 straipsnio 1](#) dalyje nustatyto kreipimosi į DGK termino, o jei ji šį terminą praleido, spręsti, ar praleistas terminas gali būti atnaujinamas, ir tik pastaruoju atveju galėjo priimti ieškinį nagrinėti teisme. Teisėjų kolegija šiuos kasacinio skundo argumentus pripažįsta teisiskai nepagrįstais.
23. Darbo ginčo šalies teisė kreiptis į teismą pareiškiant ieškinį dėl darbo ginčo dėl teisės išnagrinėjimo teisme pagal [DK](#) nuostatas siejama su dviejų rūšių DGK procesiniais sprendimais: sprendimu dėl ginčo esmės ir sprendimu atsisakyti atnaujinti praleistą terminą kreiptis į DGK su prašymu dėl darbo ginčo dėl teisės išnagrinėjimo ([DK 220 straipsnio 2](#) dalis, 231 straipsnio 1 dalis). [DK 231 straipsnio](#), reglamentuojančio darbo ginčo nagrinėjimą teisme, 4 dalyje nustatyta, kad DGK sprendimas nėra apeliacijos ar sprendimo peržiūros dalykas. Kasacinio teismo praktikoje pažymėta, kad ši nuostata reiškia, jog teismas, gavęs darbo ginčo šalies ieškinį dėl individualaus darbo ginčo dėl teisės išnagrinėjimo, nevykdo DGK sprendimo pagrįstumo ir teisėtumo patikrinimo ar peržiūrėjimo procedūrą, nes tokios procedūros įstatyme nenustatytos ir tokio pobūdžio kompetencija teismui nėra suteikta. Taigi, teismas netikrina ir neperžiūri DGK sprendimo ir [DK 220 straipsnio 1](#) dalyje nustatyto trijų mėnesių kreipimosi termino aspektais. Šio procedūrinio termino (ne)pasibaigimo iki kreipiantis į DGK ir jo (ne)atnaujinimo DGK sprendimu klausimai neturi teisinės reikšmės ieškinio dėl individualaus darbo ginčo dėl teisės, dėl kurio išnagrinėjimo buvo kreiptasi į DGK, priėmimui ir nagrinėjimui teisme (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 20 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-28-701/2020](#), 38 punktas).
24. Pritarus atsakovo pozicijai, jog teismas, sprenddamas ieškinio priėmimo klausimą, kartu turi nuspręsti ir dėl [DK 220 straipsnio 1](#) dalyje nustatyto termino atnaujinimo galimybių, tai, viena vertus, reikštų, kad teismas, priešingai [DK 231 straipsnio 4](#) dalyje įtvirtintam teisiniui reglamentavimui, yra įpareigojamas peržiūrėti DGK sprendimą šio termino neatnaujinti. Kita vertus, atsižvelgiant į [DK 220 straipsnio 1](#) dalyje nustatyto termino teisinę prigimtį (šios nutarties 19 punktas), teismui šį terminą atnaujinus, konkretus darbo ginčas dėl teisės turėtų būti grąžinamas nagrinėti iš esmės DGK, o tai neatitiktų [DK 220 straipsnio 2](#) dalyje ir [DK 231 straipsnio 1](#) dalyje įtvirtinto teisinio reglamentavimo, pagal kurį, DGK priėmus sprendimą atsisakyti atnaujinti praleistą terminą kreiptis į DGK, darbo ginčo šalys įgyja teisę pareikšti ieškinį dėl darbo ginčo dėl teisės išnagrinėjimo teisme.
25. Savo pozicijai pagrįsti atsakovas kasaciniame skunde, be kita ko, cituoja kasacinio teismo praktiką, kurioje akcentuojama teismo pareiga, gavus ieškinį dėl individualaus darbo ginčo išnagrinėjimo ir prašymą atnaujinti praleistą [DK 231 straipsnio 1](#) dalyje nustatytą terminą, visų pirma išspręsti šio termino atnaujinimo klausimą ir nurodomos teismo atsisakymo atnaujinti šį terminą procesinės pasekmės (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 20 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-28-701/2020](#), 42 punktas). Tačiau [DK 220 straipsnio 1](#) dalyje ir [DK 231 straipsnio 1](#) dalyje nustatytu terminu teisinė priežintis nėra vienoda: pirmasis ju, kaip jau minėta, yra procedūrinis terminas, kuriam pasibaigus individualus darbo ginčas dėl teisės negali būti nagrinėjamas iš esmės DGK, tuo tarpu antrasis – procesinis terminas, kurio

pasibaigimas lemia teisės atlikti procesinį veiksmą – pateikti teismui ieškinį dėl individualaus darbo ginčo dėl teisės išnagrinėjimo – išnykiną (aptariamą kasacinio teismo nutarties 34 punktą). Teismo teisė spręsti dėl [DK 231 straipsnio](#) 1 dalyje nustato termino atnaujinimo tiesiogiai įtvirtinta [DK](#)

231 straipsnio 2 dalyje, tuo tarpu galimybės teismui spręsti dėl [DK 220 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyto termino atnaujinimo įstatymas neįtvirtina – dėl šio termino atnaujinimo, minėta, sprendžia DGK, kaip institucija, kurioje su veiksmų atlikimu yra siejamas [DK 220 straipsnio](#) 1 dalyje nustatytas terminas (šios nutarties 19 punktą). Pažymėtina, kad byloje nėra ginčo dėl to, jog [DK 231 straipsnio](#) 1 dalyje įtvirtinto vieno mėnesio kreipimosi į teismą termino ieškovė nėra praleidusi.

26. Teisėjų kolegija pažymi, kad galiojantis teisinis reglamentavimas, *expressis verbis* (aiškiais žodžiais) suteikiantis darbo ginčo šaliai teisę pareikšti ieškinį dėl darbo ginčo išnagrinėjimo teisme ne tik tuo atveju, kai šalis nesutinka su DGK priimtu sprendimu išnagrinėjus darbo ginčą dėl teisės iš esmės, bet ir tuo atveju, kai DGK priima sprendimą neatnaujinti [DK 220 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyto termino ([DK 220 straipsnio](#) 2 dalis, 231 straipsnio 1 dalis), nesuponuoją, kad atvejis, kai DGK pagrįstai atsisako atnaujinti praleistą kreipimosi į DGK terminą, procesine prasme galėtų būti prilyginamas situacijai, kai darbo ginčams privaloma išankstinio ginčo sprendimo ne teisme tvarka nebegalima pasinaudoti ([CPK 137 straipsnio](#) 2 dalies 3 punktas, 293 straipsnio 2 punktas). Toks aiškinimas darbo ginčo šalies kreipimąsi į teismą DGK atsisakius atnaujinti [DK 220 straipsnio](#) 1 dalyje nustatytą terminą padarytų beprasmią, t. y. ši įstatyme įtvirtinta darbo ginčo šalies teisė taptų iš esmės neįgyvendinama. Taigi, apeliacinės instancijos teismas pagrįstai nusprendė, kad pagal [DK](#) įtvirtintą teisinį reglamentavimą pasinaudojimu privaloma išankstinio ginčo sprendimo ne teisme tvarka laikytini ir tie atvejai, kai darbo ginčo šalis kreipėsi į DGK prašydama atnaujinti [DK 220 straipsnio](#) 1 dalyje įtvirtintą trijų mėnesių terminą, tačiau šis prašymas DGK nebuvo patenkintas. Tokį aiškinimą patvirtina ir tai, kad [CPK 412 straipsnis](#), kuris yra *lex specialis* (specialioji norma) bendrųjų [CPK](#) nuostatų atžvilgiu ([CPK 410 straipsnio](#) 1 dalis), nenustato bylos nutraukimo kaip išankstinio darbo ginčo nagrinėjimo ne teisme tvarkos nesilaikymo pasekmės.
27. Teisėjų kolegija pripažįsta teisiskai nepagrįstą kasacinio skundo argumentą, kad [DK](#) 220 straipsnio 1 dalies normos aiškinimas, leidžiantis teismui nagrinėti darbo ginčą dėl teisės iš esmės ir tuo atveju, kaip darbdavys be svarbių priežasčių praleidžia šioje normoje nustatytą terminą, reiškia darbuotojo, kaip silpnesnės darbo teisių santykių šalies, interesų pažeidimą tuo aspektu, kad sudaro prielaidas darbdaviui reikšti ieškinį tiesiogiai teismui „prisidengiant“ bendroju trejų metų ieškinio senaties terminu. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad [DK 220 straipsnio](#) 1 dalyje ir [DK 231 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyti terminai nėra ieškinio senaties terminai, todėl dėl jų netaikomos [CK](#) pirmosios knygos IV dalies VII skyriaus „Ieškinio senatis“ [CK](#) 1.124–1.135 straipsniai) normos. Darbdavio reikalavimui priteisti iš darbuotojo žalos atlyginimą pareikšti taikytinas bendrasis [DK 15 straipsnio](#) 2 dalyje nustatytas trejų metų ieškinio senaties terminas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 20 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-28-701/2020](#), 34, 35 punktai).
28. Iš DGK 2018 m. gegužės 21 d. sprendimo Nr. DGKS-2785 matyti, kad nagrinėjamos bylos ieškovė, kreipdamasi į DGK, atnaujinti [DK 220 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyto termino neprašė ir termino praleidimo priežasčių nenurodė (iš atsiliepimo į kasacinį skundą argumentų galima spręsti, jog ieškovė manė šio termino nepraleidusi). Kita vertus, nurodytame DGK sprendime klausimas dėl galimybės atnaujinti praleistą kreipimosi į DGK terminą išnagrinėtas iš esmės – įvertintos galimos šio termino praleidimo priežastys ir jos nepripažintos svarbiomis. Sprendime taip pat pažymėta, kad ieškovė, nesutikdama su DGK sprendimu, turi teisę pareikšti ieškinį teisme, vadovaudamasi [CPK](#) nuostatomis. Taigi, pagal savo pobūdį DGK 2018 m. gegužės 21 d. sprendimas Nr. DGKS-2785 yra sprendimas atsisakyti atnaujinti praleistą terminą kreiptis į DGK su prašymu dėl darbo ginčo dėl teisės išnagrinėjimo todėl bylą nagrinėję teismai pagrįstai konstatavo, kad ieškovė yra pasinaudojusi privaloma išankstinio darbo ginčo sprendimo ne teisme tvarka.

Dėl kasacinio skundo argumentų, susijusių su atsakovo materialinės atsakomybės sąlygų netinkamu nustatymu

29. Kasacinio teismo praktikoje pažymėta, kad kasacinio teismo teisėjų atrankos kolegijos padarytas kasacinio skundo apibendrintas vertinimas (kaip atitinkančio įstatymo reikalavimus) ne visada reiškia, kad kiekvienas skundo argumentas ar jų grupė atitinka įstatymo nustatytus reikalavimus – suformuluoja kasacinio nagrinėjimo dalyką. Detalų skundo argumentų vertinimą atlieka byla kasacine tvarka nagrinėjanti teisėjų kolegija (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. balandžio 14 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-58-701/2021](#) 64 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką).
30. Įsiteisėjusių procesinių sprendimų peržiūrėjimo kasacine tvarka pagrindai, kasaciniam skundai keliami reikalavimai nustatyti [CPK](#) 346, 347 straipsniuose. Pagal šias teisės normas kasatorius kasaciniame skunde turi nurodyti konkrečius materialiosios ar proceso teisės normų pažeidimus, turinčius esminę reikšmę vienodam teisės aiškinimui ir taikymui bei galėjusius turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui, ar kitus [CPK](#) 346 straipsnio 2 dalies 2 ir 3 punktuose įtvirtintus kasacinius pagrindus, kuriais remdamasis reikalauja panaikinti skundžiamą sprendimą ar nutartį, taip pat nurodyti išsamius teisinius argumentus, patvirtinančius kasaciniame skunde nurodytą kasacijos pagrindų buvimą. Kasacine tvarka gali būti apskūsti ir peržiūrėti tik apeliacinės instancijos teismo priimti procesiniai sprendimai ([CPK](#) 340 straipsnio 1 dalis).
31. Kasaciniame skunde atsakovas, be kita ko, teigia, kad bylą nagrinėję teismai netyrė vienos iš privalomų darbuotojo materialinės atsakomybės sąlygų – atsakovo kaltės ir jos formos, taip pat kad byloje nėra duomenų apie jo vidutinį darbo užmokestį, kurie yra reikšmingi sprendžiant dėl darbuotojo materialinės atsakomybės ribų. Pažymėtina, kad argumentų, susijusių su jo kaltės forma, atsakovas apeliaciniame skunde nenurodė, apeliacinės instancijos teismas bylos šiuo aspektu nenagrinėjo ([CPK 320 straipsnis](#)), todėl nurodyti argumentai negali sudaryti ir kasacinio nagrinėjimo dalyko. Kasacinio teismo praktikoje pažymėta, kad aktyvus teismo vaidmuo tam tikrų kategorijų bylose neatleidžia šalių nuo pareigos įrodyti aplinkybes, kuriomis jos grindžia savo reikalavimus ir atsikirtimus ([CPK 178 straipsnis](#)) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. vasario 18 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-56/2015; 2009 m. rugsėjo 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-369/2009; 2011 m. balandžio 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-160/2011; 2012 m. gruodžio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-630/2012). Kita vertus, kasaciniame skunde, įrodinėjant ginčui aktualios redakcijos [DK](#) 254 ir 255 straipsnių pažeidimą, tik nurodoma, kad byloje nėra duomenų apie atsakovo vidutinį darbo užmokestį, tačiau neteigiama ir nepagrindžiama, kad teismo priteista 1029,97 Eur suma realiai viršija atsakovo trijų vidutinių mėnesinių darbo užmokesčių dvig. t. y. tinkamai nepagrindžiama, kad atsakovo įrodinėjamas teisės normu pažeidimas, net jei toks būtų nustatytas, galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo šioje byloje priėmimui ([CPK 346 straipsnio](#) 2 dalies 1 punktas).

Dėl bylos procesinės baigties ir bylinėjimosi išlaidų

32. Teisėjų kolegija, remdamasi išdėstytais argumentais, konstatuoja, kad kasacinio skundo argumentai nesudaro pagrindo panaikinti ar pakeisti apskūstą apeliacinės instancijos teismo nutartį, dėl to ši paliktina nepakeista, o kasacinis skundas atmetamas ([CPK](#) 359 straipsnio 1 dalies 1 punktas).
33. Šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, iš antrosios šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos ([CPK 93 straipsnio](#) 1 dalis, 98 straipsnio 1 dalis). Atsakovo P. P. kasacinis skundas atmetamas, todėl nei atsakovui, nei prisidėjimą prie kasacinio skundo pateikusiai UAB „RPdomus“

bylinėjimosi išlaidos neatlyginamos. Duomenų apie kasaciniame teisme ieškovės patirtas atstovavimo išlaidas nepateikta, todėl jų atlyginimo priteisimo klausimas nespręstinas.

34. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. balandžio 15 d. pažymą apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, šioje byloje kasaciniame teisme patirta 4.32 Eur tokio pobūdžio bylinėjimosi išlaidų. Kadangi procesiniu dokumentu įteikimo išlaidos kasaciniame teisme nesiekia minimalios valstybei priteistinos 5 Eur bylinėjimosi išlaidų sumos (Lietuvos Respublikos teisingumo ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011 m. lapkričio 7 d. isakymas Nr. 1R-261/1K-355 „Dėl minimalios valstybei priteistinos bylinėjimosi išlaidų sumos nustatymo“), tai šių išlaidų atlyginimas valstybės naudai nepriteistinas ([CPK 96 straipsnio 6 dalis](#)).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Panevėžio apygardos teismo 2020 m. birželio 23 d. nutartį palikti nepakeistą.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Goda Ambrasaitė-Balynienė

Danguolė Bublienė

Donatas Šernas